

גיא פרל: על 2

”מחשבה חוצה חלום”

עפרה שלו: תנשמי, ספרי עיתון 77, 2014, 93 עמ'

בקר

”אני מחביאה סימנים הרי גורל”

אוריה קודרי: לפני שתפגוש אותי המילה, הרצאת כרמל 2014, 63 עמ'

”לא לשמע, לא לדעת, לא לטעם את האפר. אדמה כלואה בין שנים חורקות... קרני שמש חצופות דוחפות אפן בין חרכי התריס, גם שירת הכלבול על ענפי ההרדוף לא תפיס אותי לקום. אני מנמיכה עוף, נבלעת בכלוב עצמותי, תכבה השמש”

השיר 'בוקר' הנו אחד מכמה שירים בספרה של שלו המתארים את המעבר בין לילה ליום או בין יום ללילה; שירים אלה מייצגים את מורכבות תנועתה בין עולמה הפנימי לבין המציאות החיצונית. שלו נעה ונדה בין ממלכת היום לממלכת הלילה ובין חושך לאור, ויש שהמעברים הופכים לנקודות התנגדות או קרעים. בשיר 'בוקר', למשל, ניכר הרצון שלא לפגוש בעולם, ואל ההתנגדות לאור היום נלווית היבלעות בכלוב הצלעות המייצג את העולם הפנימי. אולם

יש לשים לב לכך שהקושי הכרוך ביציאה אל החוץ אינו נובע מהתרפקות של שלו על עולמה הפנימי, ההפך הוא הנכון, מתחוללת בתוכה סערה - "בלילות, מששקט מכסה את הארץ, זוכים נובחים בחדרי" (מתוך 'בלילות', עמ' 31). דומה שמשאלתה העמוקה הנה לתנועה הרמונית יותר בין העולמות, שתאזן את המתרחש בתוכה, למשל - "לו אפרם את החוט התופר/ יום ללילה/ בתכים צפופים כל כך -/ ינתן סימן" (מתוך 'התפר', עמ' 14). או "ברוחים אני אורבת/ לתדר שיפיים בין התבונה לקמוט הנפש" (מתוך 'תדר', עמ' 16). זאת ועוד, יש שעוצמת הפעילות בעולם הפנימי מובילה להשתלטות

על המשוררת, היא דוחקת את רגלי המציאות, למשל - "המראות בוקעים מהחדרים הערפיים. [...] אני מגששת בעפעפים תפורים ובשפה חתומה, ריק גרעין/ הרצת מנחה את מסלולי זמני/ כלבי הנחיה שלי הם פרות הבריה, חזיונות הלא-מורה, מבראים נתיבים אל יעדים סתומים" (מתוך 'על העירור', עמ' 19).

שיר נוסף העוסק במעבר בין לילה ליום הוא 'קולות' (עמ' 12). מתוך השיר: "ערות סוגרת לילה, צופית שורקת את יומה, מחשבה חוצה חלום, לרוח קול אחר באורה, מנגינה עזובה/ מנחת על מצע חדש" גם כאן הלילה אינו מקום של מנוחה, ואין כל התרפקות עליו, אך דומה שהפעם מתאפשר מפגש הרמוני יותר בין הפנים לבין החוץ - בין המחשבה לבין החלום ובין הרוח לאור, והשיר מסתיים בתקווה להתחדשות. בשיר זה מתארת שלו את חלומה כבעל איכות פיזית, וזאת מבלי להתייחס אל תוכנו. התייחסות אל החלום מופיעה גם בשירים נוספים, למשל - "יקשרו בחבל טבור/ חלום לסלע" (מתוך 'תפילה', עמ' 49) או "בחלומות האור ככה" (מתוך 'התפר', עמ' 14). דומה שאיכותם הפיזית של חלומותיה מרגישה את תפקידם עבור שלו: הם משמשים כמרחב מעברי הפרש בין היום ללילה ובין הפנים לחוץ. איכותו הפלסטית של החלום המופשט מאפשרת לו לנכח בשני העולמות. דוגמה נהדרת לכך ניתן לראות בשיר מעבר נוסף (ללא כותרת, עמ' 15). האם קריאות האנקור המוכרות בו מופיעות בתוך החלום, או שהן חדרות אל השינה מן העולם החיצון? האנקור נמצא בשולי החלום - שוב דימוי פיזי - האם אלה שוליו החיצוניים או הפנימיים? שלו מערפלת במתכוון את התשובות לשאלות אלו הדובר מרגיש את איכותו המעברית של החלום - החלום, כמו האנקור, אינו שייך באופן בלעדי לעולם הפנימי או למציאות העולם, ולכן, בו עשוי להתקיים המפגש בין הממדים. וזה השיר: "בשולי החלום/ אנקור משדל את זנבות/ המחשבה להענות לקריאותיה/ הודף פרפורים אחרונים של/ צלילי לילה/ מי יודע מה יביא האור"

ספר שיריה הנהדר של אוריה קודרי מלא בסימנים, רמזים ועקבות. הסימנים מובילים את המשוררת, ואיתה את קוראיה, אל מציאות נוספת, פנימית, מקבילה לזו שבה היא חיה. דומה כי קודרי נמצאת בקשר מתמיד עם אותו עולם, ובכל זאת, רובו ככולו נותר מרומו, סודי, אפלולי כיער, ים או לילה המייצגים אותו בחלק מן השירים.

נציגה בולטת של אותו עולם היא הילדה המופיעה ברבים משירי הספר. אין זו ילדה כמוכחן הביוגרפי בלבד, כי אם ילדה החיה בעולם הנסתר, עולה ממנו, ומצביעה לעברו כרמז נוסף לקיומו - "ילדה שחרת שער/ תכלת עינים/ מפנה אלי גבה/ בצעדים קטנים/ רגליה הקצרות מדי/ מותירות שבל זהב ורק/ מבטיה העז/ מצייר בגופי/ אותות קדומים/ כמו הייתה/ מערה של צידים/ על צלע הר (שיר 36, עמ' 55).

שירתה של אוריה קודרי היא בעיני גישוש עדין אל העולם ההוא, ואל הילדה החיה בו. ברמזים, בעקבות ובמעשה הכתיבה עצמו אני רואה ביטוי לחיפוש מתמיד ולמשאלת מפגש ואיחוי בין קודרי של כאן לקודרי של שם. העולם הנסתר מושך אליו ומפתה בקסמיו, אך אין לטעות בו - באפולויותו מסתתרים גם איום, דברים שאין לראותם ומוות.

נעיין בשלושה שירים, שניים מהם מופיעים בספר בזה אחר זה. בשלושתם מרכזי מוטיב הסימן והרמז ושלושתם מאופיינים בשילוב הטעון בין קסם לאפלה, המרכזי בשירתה של קודרי. שיר מס' 20: "לאורך היער/ פורים מטילי זהב/ מסמנים את דרכה/ של ילדה שאברה/ בצלה של אלה/ עתיקת יומין/ קבורים/ בגדי כהנתה/ ריח המר/ ולחם פניה" (עמ' 33). כאמור, הליכה בעקבות רמזים מחביאים הטעונה באווירת

מסתורין של אגדת עם, מובילה למציאת עדות לכך שהילדה אינה עוד בין החיים. בשיר זה, כבשירים נוספים, כאשר מתקרבת קודרי אל הילדה, יש שהיא נחווית כמקום פנימי מת.

דוגמה נוספת לאותה תחושה ניתן לראות בשיר מס' 42 (עמ' 62): "בגניחה של ילדות/ מצאתי/ מסר קטן מפלסטיק מנגמר/ ועגילים מפימו בסגל ובלבך/ גרב יחיד/ מתחזה עם פס זהב/ ויגשוף כחל מלאפס/ ששכר את קצה האף/ ואת המכתב הריק ההוא/ שהשארת/ על דף ירק/ קרוע בקצה/ בו הייתי אלבטרוס/ במקום להיות לילית". כקודמו, מבוסס השיר על הליכה בעקבות רמזים אל מחוות התמימות של הילדות, אך גם בו נרמז המוות ונרמזת אפלה - בשורה הפותחת ובשורה החותמת. שוב נוצרת התחושה כי הילדה החיה בתוך קודרי אינה בהכרח ילדה חיה.

שיר מס' 21 (עמ' 34), מפתח את הנושא: "אסופה מאד/ אני מחזיקה בעדינות/ את כלי הגנה הקטנים/ שמחה עלומה ממלאת אותי/ כשאני מנקה מהם את פרורי האדמה/ ומגלה תחתם חלדה/ הדלעת הפתאומית/ שמכסה את החצר האחורית/ קובעת גבולות חדשים למשחקי המחבואים/ פמה מובנת מאליה האפשרות לחפור באדמה/ ולגלות בה בור עמק חם/ בדיק למדותי". מבנהו של שיר זה מרגיש את המוטיב שאליה אני מתייחס. בשיר 12 שודות ומבנהו סימטרי - חמש שורות מתארות חיפוש מלא בקסם, ובשורה השישית גילוי מפתיע. בחצי הראשון, חיפוש מלא שמחה וסקרנות מוביל למציאת חלדה, ובחצי השני חיפוש מלא חיות התחדשות מוביל אל קבר. לתחושת, אין זה קברה העתידי של הכותבת, כי אם קבר הכרוי בה כל העת. יש להבחין באיכותו המושכת של הקבר העמוק והחם, הנובעת, לדעת, מן הצמידות שבין חוויית המוות לחוויית הילדות - ייתכן כי בנסיבות מסוימות המוות הופך לחיק. שירתה של קודרי עדינה, לעתים ממש נלחשת, אולי כדי לא לשבור את הגשר העדין שהיא מבקשת לבנות בין שני העולמות, אולי כדי לא להעיר מהר מדי את הילדה הנמה בה מתרדמת מותה.

